

ESQUERRA

PERIÒDIC EDITAT PER LA JOVENTUT NACIONALISTA "LA FALÇ"

CRIDA

A TOTES LES JOVENTUTS CATALANES

Som en uns moments decisius. Les possibilitats amb què el corrent nacionalista-romàntic amagava la finalitat essencial del nacionalisme català estan en crisi. Una consciència honrada i serenament conscient dirà com els de PROA:

«Ni nosaltres esclaus, ni ells guarits per nosaltres.— No de flors... ni de estrelles! Per ben peixats que fossim, i la taula parada, amb el vi sempre en fresc i el sobretaula amb ell com un deliqui ric i com una magrana desgranada en robins per la claror del beure, no voldriem cadenes. Enllà l'Espanya seca la «chumbera» invisible, algú les ha volgudes i adhuc les ha eridades. Quina vida vidassa, les cadenes de punxes de figueres de moro. L'ànima de l'estepa camina famolenca demanant un refugi. No li fessim pas cas: que planti i creixi arbres...»

«Si tinguessin un arbre a cada vol de corb, ja foren lliberats. I nosaltres per ells, perquè no ens menjarien, com un cuc, a l'entranya.»

Els començaments de segle, el noucentisme primisser portava amb ell un escepticisme moral en un devassall d'excentricitats: Federació, Imperialisme, etc.

Contra aquestes aixelebrades direccions la plena consciència del segle exclama: ¡Irlanda, Irlanda, seguïu el noble camí d'Irlanda!

Pretenien enlluernar amb les estridències de segle, amb aquelles banderoles, emperò el xorc país de les «xumberes» ha respost com un ase que venta guitzes al primer imprudent.

Preables elements nacionalistes han protestat dels que com nosaltres havem combatut *Monitor*. No és a *Monitor* que contestem, sinó a aquests elements.

Precisament els tres lemes que menarien l'orientació de *Monitor*—sinó fos a més a més la manera d'anar-los plantejant, tan perillosa a l'enfosquiment de la consciència nacional—han de provocar forçosament el rebutjament d'un sa criteri nacional.

Els diuen: 1. Catalunya-Nació; 2. Federació Ibèrica, i 3. Imperialisme català.

Creiem que el primer és inútil, car dir Catalunya-Nació és intentar realitzar ço que ja existeix. Nosaltres pugnem per una Catalunya-Estat.

Contra la Federació Ibèrica—impossible de realitzar-se com demostrà molt bé el nostre amic Joan Estelrich—oposariem nosaltres la *Unitat*—federativa o com volguessin millor els components—de les terres de llengua catalana, molt més factible i d'una existència molt més lògica.

I ens diuen lírics i romàntics perquè volem empendre el camí difícil i aspre. Al menys el lirisme nostre té quelcom de digne. Vagin per ells i pels que els apoïen els bordons del nostre gran poeta nacional:

«Ton lloc és baix la taula
Ja els ossos te daran»

—perquè no els donaran més que ossos—

Els polítics primers, contra les veus aciençades i clarividents dels nacionalistes radicals, emprengueren una política de renunciaments.

Al cap d'una infinita lluita, encara no han obtingut unes miserables delegacions per a la Mancomunitat, i confessen ja, que primer són els problemes de les finances que la sobirania nacional. ¿Fins a on arribaran?

S'han liquidat ja les possibilitats d'una solució cordial amb els enemics.

Cal començar o intensificar tota una tasca de recatalanització i d'àmplia propaganda de la necessitat ineludible que a la nació hi vagi unit un estat.

Cal que les Joventuts catalanes, amb el lema «Catalunya i el Món», ens llencem a la campanya.

Pels cansats i vells d'esperit un jaç arran la carretera.

Pels traidors i renegats l'eliminació.

Contra la utopia imperialista, solament realitzable per la virtut d'una victòria en la lluita per la nacionalitat, oposariem nosaltres: *Sancions*; la qual cosa no patiria del defecte de malversar les energies nacionals en el govern de països estranys.

Utopies? Somnis irrealitzables?

En tot cas ideals justos que s'imposan categòricament a la consciència catalana.

I com a dit molt bé el nostre amic i professor En Joan Crexells, cal discutir d'un ideal si és just o no; no si és o no realitzable.

Aquests són els dogmes dels quals no pot moure's qui vulgui apel·lar-se catalanista. Qui depassi això cau a l'heterodòxia. I per ells vagin les paraules del conscient apòstol En Martí i Julià:

«La heterodòxia no hi cab, en el nacionalisme. De catalanista se n'és o no se n'és. Un catalanista heterodoxe ja te el seu nom; és un espanyolista.»

Els desenganyats

Un dels flagells més lamentables que pateix l'Esquerra Nacionalista, és la casta dels desenganyats. Són aquells que al primer fracàs parcial, es donen, els que al primer entrebanc es rendeixen, adoptant el còmode partit de retirar-se a casa. Si'ls parlen d'una nova tentativa per a la reconstrucció d'un organisme polític que sigui viva representació dels ideals que aparenten professar, ens miren de cap a peus, amb un caient de compassiva ironia, i bo i somrient amb aire de paternal protecció ens responen: «Bah! No hi ha ningú que sigui capaç de fer res de bo. Quan jo vegi una cosa seriosa, quan existeixi una actuació positiva, aleshores jo hi contribuiré». Això equival a dir: «Quan la taula estigui ben parada, jo hi demanaré un seient. Quan el carro estigui desencallat i marxi per ell sol, ajudaré a desencallar-lo».

Aleshores us adressen un interminable discurs, per tal de convèncer-us que ells estan fonament assabentats de la psicologia de les multituds, per arribar a la conclusió que hi ha una manca d'ideals i de energies constructores, que manté a les masses esquerranes en la més paorosa impotència, sens adonar-se que la seva actitud negativa, la situació de eixorca passivitat a què voluntàriament es condemnen, és també la més vergonyosa confessió de manca d'ideals i de constructores energies.

Precisament, a l'hora en què és més indispensable el concurs de tots, a l'hora en què la mancomunitat d'esforços metòdicament dirigits, és la condició capdal de segur reeiximent, és quan aquests senyors prefereixen la còmoda retirada, dispensant el favor de donar paternals consells desde la seva torra d'ivori, sense veure que és a ells mateixos a qui deurien adreçar-se aquests consells, car ells són la causa principal de la permanent inactivitat en què fa massa temps estan vivint les masses esquerranes.

Aquesta actitud negativa és eminentment desmoralitzadora. Si el

progrés de les ciències hagués depengut d'homes d'aital temperament, avui les ciències restarien encara en estat embrionari. Es que els homes científics saben que les conquestes del progrés humà s'aconsegueixen a força de fracassos parcials, i que només la perseverància, la constant actuació, és la que permet avançar poc a poc, fins assolir la realització de l'obra que hom persegueix.

Es més fàcil el criticar que l'obrar. El desengany és un vestit que encobreix la pròpia impotència, emprò l'actitud del desenganyat dona certa importància i més encara si el desenganyat la dona per fer de crític. Mes també val a dir que dels desenganyats, dels pessimistes i dels crítics, no n'ha sortit mai una obra positiva.

Fa temps que pesa damunt les esquerres com una mena de maledicció. Serà, potser, que a semblança del poble hebràic, estan condemnades a eterna dispersió? Sigui el que sigui, ço cert és que el pecat cabdal de les esquerres rau en els mateixos elements que les integren, i que és hora ja de decidir-nos a fer un perfecte examen de consciència, confessar el *mea culpa*, i amb ferm propòsit d'esmena, recomençar una nova via que'ns porti a port segur, sense desmais ni impaciències, fent renéixer la perduda fe i la confiança en el propi esforç, que és la força moral que empeny la voluntat fins a la realització del miracle.

E. XALABARDER

De la J. P. de la Unió Catalanista

Hem d'empendre la restauració del país amb l'activitat dels païssos devastats. El nostre no ho ha estat per la guerra actual, però ho és pels mals governs i pels governs indiferents i hostils. No oblidem que en documents de les darreries del segle XIX, en documents oficials, les Institucions de l'Estat al·legaven el dret de conquesta sobre Catalunya.

Tenim encara com un govern d'ocupació. A les terres devastades han desaparegut tots els serveis públics; aquí podem dir que no hem tingut altra cosa que la que hem fet amb les pròpies mans.

JOSEP PUIG I CADAFALCH

D'IRLANDA

EXÈRCIT PERMANENT D'OCUPACIÓ

El Govern anglès s'apoya a Irlanda no més que en la força bruta. El seu sosteniment requereix la presència d'un exèrcit permanent d'ocupació i l'escripulos i sistemàtic desarmament del poble irlandès. En tota la centúria passada, ha estat considerat com un crim l'ensenyar la instrucció militar al jovent d'Irlanda, i una bona colla d'irlandesos han estat i estan essent enviats a la presó per anar formats a tall de soldats.

A Irlanda no hi és una força de policia per el manteniment de la pau, així com existeix a d'altres països. La mal nomenada policia irlandesa és la part merament estacionària de l'exèrcit d'ocupació; viu a les casernes i va armada d'escopepes i revòlvers; està directament a les ordres del Govern anglès, i cap dels seus individus és mai destinat al districte del qual pugui ésser natural, de por que no arribés a fer-se massa amic amb el poble. Com a reforçament d'aquesta força hi hagué el 1914 una guarnició militar de 50.000 homes, i en l'actualitat l'exèrcit d'ocupació, compost de soldats gairebé tots forasters, puja a uns 200.000 homes. Tals són els recursos que sostenen el Govern anglès, i sens els quals fóra impossible a Anglaterra de tenir enjouada l'Irlanda.

RESULTAT DE LES ELECCIONS
GENERALES DE 1918

Mai ha esdevingut, d'ençà que el primer anglès posà el peu al país, que en tractar-se de votar, la immensa majoria del poble irlandès no hagi demanat la independència d'Irlanda. Quan les eleccions generals de desembre de 1918, dels cent cinc representants que votà Irlanda, setanta tres es decantaren a la política d'una absoluta separació de l'imperi anglès, calguent afegir a aquests els sis candidats del Partit Irlandès que sortiren amb el compromís de defensar la política de l'autonomia, fent un total de setanta nou representants contra vintisí Unionistes; la política dels quals és el manteniment de l'actual connexió amb Anglaterra. De 1.516.779 que votaren, no més 308.713 ho feren en pro del Partit de l'Unió.

EL MOVIMENT AUTONOMISTA

El punt al qual es proposava d'arribar el moviment parlamentari determinat en el Nacionalisme d'Irlanda pel Partit Irlandès, no passava d'una demanda de mesures de parcial independència. No és pas que aquest Partit estigués menys convenent que el poble irlandès de com és desitjable una completa independència; però nascut sota un govern estrany i avesat a veure com no hi havia manera de vèncer a aquest, ha considerat la separació com un ideal impossible d'assolir ara com ara.

S'havia fixat massa en la sortosa reeixida del contrast d'Anglaterra i estava esgarrifat de l'escampall de sang que suposa tot recurs a les armes. Ells esperaven que amb l'agitació política podrien assegurar un parcial afranquament que els col·locaria en situació d'acabar assolint l'independència. Avui, Irlanda ha tapat les orelles als consells de la desesperança. La gran majoria del poble d'Irlanda està plena d'esperança i confiança, i ha determinat de proposar ses exigències en termes clars i sense embuts, i sostenir-les amb obres sempre que se n'ofereixi la ocasió.

MIQUEL GIL

No tornem els originals, pu-
bliquant-se o no.

El Nacionalisme Galleg

Un interessant article publicat a «El Dia» de Terrassa

La essència del nostre problema

El problema galleg és un problema de personalitat, de llibertat, de dignitat.

Volem totes les descentralitzacions administratives, emperò fent saber que ad-huc conquerides aquestes descentralitzacions en la major amplitud possible i convertida Galícia en un territori ric i progressiu, el problema nacionalista continuaria sense resoldre's.

Només hi haurà solució quan siguem posseïdors d'una personalitat pròpia fonamentada en el triomf de la pròpia cultura que ens nodreixi amb un caràcter total d'independència de les cultures alienes, ja que comptem amb una tradició, amb una raça, i amb una pila de característiques especials diferenciades de les altres del món, en la que la llengua és el fruit natural, la sang de l'esperit col·lectiu. Mentre no arribem a aquest caràcter de suprema i alta llibertat, en què disposem dels nostres destins d'acord amb les nostres conveniències, en un lliure desenvolupament de totes les possibilitats racials, capaces de crear una *civilització atlàntica*, el nacionalisme galleg no haurà aconseguit la seva finalitat, noble, gloriosa i santa, beneficiosa per a la humanitat. Això vol dir que el nacionalisme galleg, en l'ordre cultural, és fonament separatista de l'esperit de Castella. En l'ordre polític s'allunya de l'Estat espanyol, ad-huc suposant-lo federalitzat, per tal de condicionar sempre el seu futur en la forma que més li convingui. El nacionalisme galleg pensa: primer, Galícia; després, Europa, i darrerament Espanya o no Espanya, convertida en la gran Ibèria, depenent aquest dubte, de la maduresa d'un sentit utilitari que encara no tots miren clarament.

No cal dir que el nacionalisme galleg sent l'imperialisme de la llengua en el qual batega la llibertat i la superació de la pàtria.

La nostra llengua, si volem, podrà tenir en el pervindre una importància grandíssima i transcendent. La hegemonia del castellà a l'Amèrica no troba fond arrelament. El castellà, en demés, va en camí de «dialectar-se», ja corromput. Molts milions d'americans parlen anglès; molts milions també, parlen portugués. L'influència de races estrangeres (italiana, eslava, germànica, etc.) en les Repúbliques més progressives del Nou Continent, constitueix element «descastellanitzador». En la Península Ibèrica anticastellanes són Euskadi i Catalunya. Una nació independent, amb cultura gloriosa, veïna de Galícia (una altra Galícia separada de nosaltres per torts històrics) té per llengua la mateixa gallega, de la qual apenes es diferencia en petites ortogràfiques i prosòdiques. El galleg-portugués compren més de trenta milions d'ànimes, arrelades a Europa, Africa i Amèrica. El galleg-portugués és el suprem instrument d'humorisme i de lirisme. Doncs, bé; si «volem» — posant en l'alta tensió màxima la voluntat creadora —, perquè la nostra llengua viva no ha de triomfar sobre la castellana, essent en un medi més treballat, verb superb i excels de la Civilització Atlàntica que crearem?

Va dir el nostre Alfred Brañas, ja fa temps:

*Como en Irlanda,
èrguete e anda...*

Galícia, des del XV, va devenir espiritualment esclava de la hegemonia de Castella. La derrota dels germans que mantenien en continu desacord els caste-

llans, fins la caiguda de Fronseira en mans de les tropes dels Reis Catòlics, junt amb la descoberta del Nou-Món, desencaminaren els anhels de llibertat i independència sentits sempre a la nostra terra. Galícia fou cosa menyspreada i motiu de calúnnia. Així va néixer el trist concepte de «galleg» escampat a tots dos mons per la simplista i superba raça dominadora i arruinadora.

Darrera l'esclavatge espiritual, va venir l'esclavatge moral i econòmic. Qui imposa una cultura, aferra un esperit. Qui perd el sentiment propi, acaba sense cap moral. I sense esperit ni moral passen els pobles, des de la forma de països estimats pels patriotes, a la de territoris amb habitants colonitzables.

La nostra economia arruinada és prova cristallina del que diem. Galícia, econòmicament, resulta el poble ibèric més esclau. La pobre «Ventafocs» de la trista Espanya. Es troba lligada de peus i mans pels aranzels proteccionistes, en la impossibilitat de desenrotllar les seves fonts de riquesa naturals.

Per que puguin viure en un règim artificial les altres terres hispàniques, ella ha de resignar-se a viure malament. Perquè Galícia és *lliurecanvista* per natura. Des d'avui mateix, com potser cap altra nacionalitat espanyola, en un règim de total independència, progressaria en pocs anys, d'una manera sobtada, per elevar els seus avenços fins a l'altura envejable de les altres terres europees de característiques naturals semblants a les d'ella.

Galícia, per la seva personalitat, pel seu ésser de no haver entrat dins la malaurada unitat espanyola, sola o aplegada amb el germà Portugal, hauria estat avui dia una potència tan forta com Anglaterra. Avui encara, independent, apretada amb la Lusitània en un règim d'estatisme dual, pesaria en la balança europea més sens dubte que el reste d'Espanya, màxim si tenim en compte el feble espanyolisme de Catalunya i d'Euskadi.

Doncs, si Galícia no li deu res a Espanya; si és, junyida a Espanya, una esclava queixosa, si amb Espanya no pot laborar d'una manera progressiva — en un lliure desenvolupament espiritual, moral i econòmic — i acaba exposada a morir com a poble capaç de donar al món una civilització, filla del seu diferenciament, quin camí li resta a seguir?

El del conqueriment de l'autonomia integral. El de pensar amb el poeta:

*Como en Irlanda,
èrguete e anda...*

El problema del nacionalisme galleg, tant o més que el del nacionalisme català, acaba en un problema d'humanitat. No és hora de que els pobles celtes entrin en la escena de la Història?

Nosaltres, tipus de la clàssica que no és nostra, «volem» una civilització atlàntica. Els anhels futuristes fonamentats en el factor geogràfic privilegiat de què disposem, ens dona la raó que encen el nostre sentiment noucentista. Els nacionalistes gallegos — en el règim actual — també som *sin-feiners*

A. VILLAR-PONTE

ELLS I NOSALTRES

Nosaltres, som útils a la nostra Pàtria.

Els, són microbis perjudicials per les coses nostres i per les seves.

Nosaltres, ens mantenim sols.

Els, tenen sort que els mantenim nosaltres.

EUDALD PLANA

L'ideologia d'En Martí i Julià

En Martí i Julià representa la tradició gloriosa de la Unió Catalanista que no es doblègà a les oportunitats de la política, sinó que intentà la recatalanització de les gents catalanes. L'obra d'En Prat de la Riba com a recatalanitzador ha sigut una continuació de la de la «Unió Catalanista». En l'ordre polític tota una generació, partits de dretes i esquerres, han fracassat. I ell, En Martí i Julià, en donava el perquè.

En Martí i Julià ha d'ésser venerat com un heroi, com una alta personalitat moral no corrompuda per les concepcions de la política. La «Unió Catalanista» havia sigut menyspreada pels elements que escometeren en la política. Ell, En Martí i Julià, va retreure als polítics mantes normes de moralitat i catalanitat que havien oblidat. I va realçar la gloriosa tasca de la Unió Catalanista.

Ell va ésser qui va donar l'idea que ultra les lluites polítiques hi havia una tasca potser més essencial a realitzar: la formació de l'esperit, de la consciència nacional.

Perxò el nostre homenatge, a més a més d'ésser un record gloriós, en nosaltres ha d'ésser l'apòstol que'ns indica el camí a seguir.

Ell imaginava una disgregació de les forces polítiques nacionals en dretes i esquerres enfront — no més — dels problemes econòmics; emperò concordants en matèria nacionalista.

En aquest punt el criteri dominant havia d'ésser l'intransigència, no la passió d'«anar esgarrapant el que es pugui».

Preconitzava l'unió de tots els partits polítics contra les forces anti-nacionals.

Indicava la política catalana com un procés que anant de Catalunya a Espanya exigia la reconstrucció nacional. No pretenia que arreglant l'Estat espanyol en vingués com a conseqüència la normalització nacional de Catalunya.

Volia finalment i sobretot la recatalanització total de Catalunya. Vetaquí l'homenatge que li devem les Joventuts catalanes: la nostra propaganda en aquest sentit. Estudiant l'obra d'En Martí i Julià hem vist tot un seguit de realitzacions. Se m'acaba l'espai; emperò continuarem.

El nostre homenatge fèrvid i sincer serà una tasca de cada jorn. Tasca optimista sempre. El seu nom gloriós i venerat, la seva exemplar moralitat menarà totes les nostres campanyes i actuacions.

JOSEP ROVIRA I ERMENGOL
Del Comitè de Propaganda de la
Joventut Nacionalista «La Falç»

¡¡NACIONALISTES!!

¡No manqueu als següents actes!

La Comissió organitzadora de l'Homenatge a En Martí i Julià ha disposat realitzar els següents actes:

El dia 14 del mes que som una vetllada al Centre Autonomista de dependents del C. i de la I., a la qual col·laboraran distingides personalitats de la política i ciència catalanes.

El dia 15, a les onze del matí: Inauguració, per l'Ajuntament en corporació, del carrer que durà el nom d'En Martí i Julià. — Aquest carrer va des de la Gran-via Laietana fins a davant la Catedral.

Hi pendrà part activa el Grup Feminal de la «Unió Catalanista», el qual curarà d'ornar el lloc de la plaça.

DELS PARTIDARIS DE "MONITOR"

Els del «Monitor» es queixen de no ésser combatuts amb arguments seriosos. Estan desconhortats de l'èxit de riota incommensurable que els ha caigut al damunt; el qual és tan sols comparable al d'un joíós mitin de l'U. M. N. Catalunya ha rigut; què hi farem, senyors del «Monitor» si no us volen pendre seriosament!

El fet, emperò, és que tothom ha censurat d'una manera seriosa l'intent dels propdits individus; però com sia que aquells seus propòsits són lluny d'haverlos aconseguit, les rialles sobriren del fons seriós de la cosa. Car és una dita que com més alt hom s'enfila, més forta és la caiguda i aquests del «Monitor» volien si fa o no fa reconstruir «El Imperio de España y de sus Indias, donde jamás se pone el sol» de temps de Felip II. No s'hi posaven per poc.

Però també hi ha una poca gent que ha lloat «Monitor»; i aquests, pocs com són, encara es parteixen en dos. Els uns el lloen perquè hi veuen una mentalitat que no se'n va en somnis i fantasies, ans toca de peus a terra com a cosa pràctica. Els altres, simplement, perquè està molt ben deixat de presentació.

La tesi dels primers és evidentment errada: la construcció d'un imperi a base de propaganda periodística és una novetat que no se l'empescaria el més orat dels utopistes de tot el món i tots els temps. A no ser que volguem entendre per ésser pràctic el cercar i apoi d'una entitat política encara poixant, malgrat que segons mant síntoma no en té per gaire estona.

La tesi dels segons és de més valua: però cal fer observar a aquells qui pensaran així que la bellesa que és vol usar en contra de Catalunya, cal foragitar-la amb més braó encara, perquè pot ésser més nociva que la lletgesa que ja per ella mateixa es duu la condemna. A més a més, com diu En Carner:

L'enganyà en mig de les roses
és l'engany de les serpents.

No ens faci, doncs, pietat la formosor d'aquest ésser periodístic, ni ens faci por no obstant; car la bellesa és cosa moridora enfront d'un plet tan viu, d'una causa tan sagrada com és la dels Catalans.

Si fins els espanyols ho diuen de tan sabut com és:

«Ay infeliz de la que nace hermosa!»
ROSSÉN LLATAS

Aquest número ha sigut revisat per la censura governativa.

Traduïm de *La Publicidad* (13-IV-1921):
«...és quelcom de divertit parlar amb els espanyols de la qüestió catalana. Els posa fora de sí i no admeten diàleg sobre aquesta qüestió. No poden comprendre que la decadència es relaciona amb l'uniformisme, i tots els arguments que hom els dona es desfan davant la creença que el nacionalisme no és més que odi i orgull.

—Vosaltres ço que voleu és separar-vos.

—No volem això perquè la separació seria un fet econòmic de retrocés.

—No'ns vingueu amb romanços. Davant l'oclusió que hom veu per ací, he pensat mantes voltes en l'escassíssim pervindre que te això de l'iberisme i de l'imperialisme català. Hom veu que és una cosa tota pompa que no podia haver-se acudit més que a un mediterrani espectacular per acabar amb brillantesa un llibre o un article de revisteta.

Estic convençut que hagués estat més eficaç i de més perspicàcia política parlar des del primer moment i amb tota claretat de separació, que d'aquest ridícul terme mig de l'imperialisme.

JOSEP PLÀ

El cas d'Armènia

Si el cas d'Irlanda és la vergonya de Anglaterra, el cas d'Armènia és la vergonya del món civilitzat. Fa poques setmanes, el telègraf ens anunciava la venjança que un estudiant armeni havia aconseguit en la persona de Talaat Bey, el famós ministre turc que en 1915 i 1916 havia decretat les matances en massa de armenis i l'exterminació del poble armeni en pès. Així Talaat pagava amb la seva sang la sang dels martres innocents de Sassun, d'Adana, de Trebizonda i de Der-Zor. Però aquesta venjança no ha emocionat el món occidental, a ben segur perquè ja l'havia descomptat.

Però si els Talaats són possibles, tota la culpa recau damunt les potències europees que s'han desinteressat del problema armeni—com per sistema es desinteressen de tots els problemes nacionalistes—i han abandonat el poble armeni tant al furor de les tropes turques com als capricis dels exèrcits bolxevics. Anglaterra i França, i amb elles el món que s'anomena civilitzat, han abandonat l'Armènia a la seva sort, no fent absolutament res perquè els russos i els turcs la deixessin tranquila. I vet-aquí que les matances reprenen de bell nou, ara que tot el territori genuïnament armeni torna a estar sota el domini de sos antics opressors. Reprenen les matances, i el món occidental resta tan fresc...

Hem llegit la valenta i admirable crida que el gran poeta armeni Hrand Nazariantz llença a tots els homes lliures del món, demanant-los-hi que s'interessin de la pobre i desamparada Armènia. En aquesta angoixosa crida s'hi troben els paràgrafs següents plens de profundes significacions:

«Una sola cosa madura en la tenebra de la política internacional; és una obra de negació, la destrucció completa, sense remei, sense esperança ni record del poble armeni.

«Caigueren els grans imperis del nord-est europeu, però en romanen els pobles; i ningú no gossa a vèlloimar la supressió dels pobles als quals la retòrica de totes les parts del món va atribuir la responsabilitat del conflicte passat. Els alemanys seran respectats i, com a conseqüència de la guerra, hauran assolit la suprema facultat i el suprem benifet de donar-se lliurement el règim polític que desitgen. La força dels esdeveniments i de les coses és més aciençada i pot més que la voluntat dels plenipotenciaris que es creuen tenir a la mà els destins del món.

«Però aquests homes, impotents amb llur puixança, incapaces d'edificar, són també incapaces d'impedir la destrucció. Mentre són orbs als processos íntims i delicats de les reconstruccions nacionals que, encara que els pesi, els pobles prossegueixen per la llur pròpia virtut, també són orbs als processos secrets de disgregació que els egoismes particulars elaboren en detriment de determinades unitats ètniques, generoses i glorioses.»

I més endavant afegeix el gran poeta:
«Per damunt dels interessos i de les passions particulars i més enllà de l'esguard miop dels plenipotenciaris, armats de pobre malícia, però exempts de fe, d'intel·ligència i d'amor, panteixa—si no fos així, prou hauriem de desesperar de la sort del món!—l'ànima pura i ferventa de les multituds que aspiren al bé, a la pau, al respecte de l'existència dels privilegiats i dels humils. Més d'una vegada la voluntat dels pobles ha forçat la mà dels dirigents i ha fressat els camins de la Història. Els armenis refugiats, dispersos, suprimits en llurs propis fogars, febles i desarmats a casa d'altri, no es poden moure i aixecar-se per a la venjança suprema. Més cap nació del món no ha

pogut fer mai res per a la seva resurrecció, sense consentiment de la consciència civilitzada.»

Des d'aquestes planes podem afirmar que el poble de Catalunya, que es creu integrat a aquesta consciència civilitzada que reclama Nazariantz, s'interessa vivament per la sort del poble armeni, car tots els anhels de justícia i de llibertat vibren en el seu cor. La vergonya del cas d'Armènia no recaurà certament damunt els pobles civilitzats que protesten de l'extermini i de l'aniquilament d'una nació entera, sinó que recaurà exclusivament damunt els directores de la política internacional, que posposen als interessos de classe i als prejudicis polítics els sentiments humanitaris i l'esperit de justícia que hauria d'ésser norma per a tothom.

EMILI M. PÉREZ

El camí assenyalat pel Dr. Martí i Julià

Anirem recullint ací continuament un aplec d'idees i orientacions que donà el gran apòstol, que creiem molt interessants de no oblidar, i altrament per la necessitat que al èpstat del mestre homenatgem—coneixent-les i estudiant-les pregona—les seves idees.

Avui donem uns fragments de la conferència que amb el nom de *Estat actual de la política catalana*, donà el 12 de Juny de 1910, estudiant el Nacionalisme després de la disgregació de la Solidaritat, i indicant orientacions a seguir. Orientacions aquestes de les quals han reeixit les que han sigut seguides; d'altres que no ho han sigut, cal que fem el possible per tal de portar-les a la realitat.

«REIVINDICACIÓ DEL SENTIMENT PATRIÒTIC

Doncs bé: s'ha d'afirmar ben clar que no hi ha acció política que pugui ser separada d'aquests sentiments grans i profunds que mouen a un poble; i cal afirmar, també, que tot sentiment gran i fondo que mou al poble, no pot ésser desviat i afeblit, sense minvar la potencialitat biològica dels sers. Aquest sentiment que és sempre normal acompanya a totes les grans reivindicacions, i quan aquestes reivindicacions són d'ordre patriòtic, ha de ser fortament patriòtic, i no cal dir, que el sentiment fortament patriòtic ha d'ésser català i ben català. Per això jo afirmo rodonament, i estic disposat a discutir-ho, on es vulga, que el major amor a Catalunya és el sentiment més europeu que pot haver-hi a la nostra terra.

Es el més europeu perquè és el més afirmatiu, el més alliberador, el més digne humanament per tant.

Qualsevol diria que, en nostres temps, l'avenc i el progrés consisteix en llevar la virilitat de l'home. Si li treieu la virilitat a un home no el feu pas més perfecte; al contrari, l'impetitiu, li treieu aptitud per a el lliure existir.

Amb els pobles passa lo mateix. El sentiment patriòtic no és una afirmació romàntica, sinó que forma part de la nostra vida, és lo que es respira, lo que imprediona els sentits, l'ambient natural i social, les nostres montanyes i les nostres ciutats; és la nostra vida, la nostra llibertat, la civilització nostra, el nostre esdevenir; és lo que ens manca per a l'existència plena, és equitat, és justícia, és tolerància, és amor entre els homes; és acoplament de necessitats individuals i col·lectives, és afirmació integral de la existència nostra. D'aquest sentiment patriòtic no en treieu res, que si ho feu, vos lleveu personalitat i energia, i caieu en el gròs pecat de l'individu, qui comença a negar-se a si mateix; i aquest, referint-ho al nostre poble, no són bons catalans; aquests amb prou feines són homes.»

ESQUERRA

Periòdic Nacionalista Radical

Es publica cada quinzena

Subscripció a les terres de llengua catalana . . . . . 2 Ptas.
Pels altres. . . . . 3 »

Redacció i Administració:

Tantarantana, 8 pral. - BARCELONA

NOTICIARI

«BUTLLETÍ DE LES JOVENTUTS NACIONALISTES [DE LA LLIGA] DE CATALUNYA». — BARCELONA :: ::

Interessant el «Butlletí de les Joventuts Nacionalistes [de la Lliga] de Catalunya». Un curiós article de «fardo» anònim, al qual es podria aplicar el còdig penal que implanta als nacionalistes el nostre amic Joan Crexells en les planes del susdit «Butlletí». El curiós article diu, entre altres coses, que el separatisme no és substancial amb l'ideologia nacionalista.

Es molt relatiu això... molt relatiu...

El que cal jutjar, diria el nostre amic Crexells, és la justícia d'un ideal.

«LA REVISTA». — BARCELONA

En el nombre corresponent a la primera quinzena de Maig, publica el nostre amic Tomàs Garcés, un article contrarrestant la indocumentada etzegallada que hi publicà anteriorment Don Rucabado amb el títol: «Nacionalismes i Nacionalismes».

Recullim del nostre amic uns fragments:

«Vegem, doncs, un sol esperit en la diversitat dels problemes nacionalistes. Possem la nostra simpatia al costat de tots ells. Comprenquem la justícia de tots els moviments populars contra les tiranies estatals. El no fer-ho així significaria una evident falta de percepció i una parcialitat ben poc cristiana».

Sobre tot allò de una evident falta de percepció; ja li deiem nosaltres que badava, i és una llàstima. Ho sentim per la ficada de peus...

Aquest nombre de «La Revista» vé gairebé tot ell dedicat a les relacions de Napoleó amb la Catalunya. Entre un seguit d'articles, més o menys interessants, destaca per son màxim interès el d'En Rovira i Virgili, titolat: «Napoleó amic de Catalunya». Aquest concepte, reivindicat prou bé per l'autor de l'article, cal tenir-lo ben present. Catalunya va perdre un magnífic amic i una magnífica ocasió. Napoleó i ja abans la Convenció de la República francesa, significaven aquella llibertat que feia poc en el tractat de Utrecht va perdre per la traïció i venda de l'Anglaterra. Recordin bé els fets aquells els catalans. Que si mai tornaven no badessin com Don Rucabado.

Trobem a mancar, emperò, a «La Revista» donades més acurades sobre la íntima relació i l'interés que es prengué Napoleó per la cultura catalana, la qual cosa no impideix que resulti aquest nombre de «La Revista» força interessant.

Recollim a més d'aquest nombre el següent:

«UN MANIFEST DELS INTEL·LECTUALS FLAMINGANTS

Suara, sortia en terra de Flandes, a la històrica Gant, una nova revista *Ter Waarheid* (La Veritat), companya nostra en paral·lelisme d'ideal, orgue de la darrera promoció flamenca d'artistes i homes de lletres. En el chor de veus estrangeres i fraternals que acull la nova revista, no hi manca la veu de Catalunya. En el seu primer número *Ter Waarheid* ha llançat un manifest generós i noble. Per la seva

amplitud de perspectives humanes i per la seva fe patriòtica i artística que s'hi afirma entusiàstament, volem traduir-lo i copiar-lo. Va adreçat a «tots els que pensen, a Flandes» i resumeix les seves afirmacions: «Llançar a la conquesta de la Veritat la vida de les idees—a Flandes—i en tot el món.»

«Per damunt Flandes, com per damunt tot el món, passa un cicló, enfonsant amb una violència cada cop més profunda la consciència espiritual dels homes, l'esferidor caos de llot i de tenebres.

Al fons dels abismes de mentides i de bestialitat: l'anguniosa clamor de les ànimes anegades.

Nosaltres volem ésser la veu de l'ànima humana a la comunitat humana.

Crit violent cap a la veritat integral, aquesta veu.

Apostolat pel triomf de la veritat en la vida de les idees; apostolat per a cridar els homes a llur grandesa per:

L'Art i la proclamació de la veritat en la vida de les idees dels individus, de la comunitat flamenca, de la comunitat humana total.

Als fonaments d'aquesta veritat, la doctrina de Crist: justícia per amor.

Quant a l'estil d'aquesta veu, posseirà: La sinceritat del que vol ésser implacablement ver. La pura humanitat del qui coneix el diví i el demoníac de l'ànima humana i l'intensa noblesa de la seva aspiració envers tota bondat i tota grandesa.

La senzillesa del qui estima la vida amb amor pura i gran.

La gravetat del qui contempla la vida sota el seu angle d'eternitat.

L'Art: força que revela i crea bellesa, purificant així l'ànima dels homes, ennoblint-la i alliberant-la, fins que, atenyent per via d'autoliberació el desplegament complet i harmoniós de sa personalitat, s'hagué tornat ella mateixa bellesa, és a dir, dia per als homes.

Bellesa: esplendor de la veritat; revelació de l'eternal, de l'infinit, del diví en totes les formes i tots els aspectes de la vida.

Veritat en la vida intel·lectual dels individus.

Nosaltres volem ésser, dins el sòrdid sepulcre que ha esdevingut el món, la violència que arrencarà portes i finestres a fi que hi passi, en corrent esclatant de llum, no l'irradació vital heròica, l'èxtasi de la joventut de la vida lliure en l'única llei de veritat.

Nosaltres farem caure tots els ídols, i lliures de l'asfixiant mediocritat anunciarem l'evangeli de la pura humanitat: tenir el coratge d'ésser un mateix en tota veritat ignorar construir sa vida, com una obra d'art que escampa amb una necessitat instintiva. Odi contra tota mentida i tot egoisme. Grandesa única i aristocràcia d'ànima.

L'ànima i la consciència són els fonaments intangibles del dret humà i de la bellesa humana. Només podrà purificar-nos una plenitud d'amor per la vida grandiosa o dolorosa, sempre divina.

Veritat en la vida intel·lectual de la comunitat Flamenca:

Els homes viuen en comunitats ètniques: llei natural.

Nosaltres som Flamencs, i és als Flamencs, nostres germans més propers, que nosaltres ens adreçem primer.

Heu's aquí el missatge:

Cada poble té no solament el dret, però també el deure estricte d'ésser ell mateix. Així ho vol la llei natural i l'estètica mundial. Cal que cada poble realitzi en plenitud de vida sa pròpia bellesa a fi de augmentar la beutat de la creació divina. Cal, doncs, que cada poble sia senyor de si mateix, es realitzi en nació, es governi en Estat autònom. Existeix un poble fla-

menc; cal a aquest poble, costi el que costi, la plena possessió de sa personalitat ètnica.

Però:

Nació i Estat, com tot altre organisme, no tenen altra raó d'existència que servir els homes en llur daler cap a la perfecció.

L'Home i la Vida són intangibles. Tot obstacle a llur marxa cap a la veritat i a la realització de si mateix ha d'ésser esvaït sense pietat. Mort, doncs, a tot imperialisme i a tots els seus satèlits i pseudo-patriotisme, coacció de premsa, militarisme (verí mortal) i tota altra baladria. La vida és la suprema bellesa: que sia totalment lliure.

Veritat en la vida intel·lectual de la comunitat humana.

Car la veu no s'adreça solament als homes de Flandes, sinó a tots els homes, puix que tots els homes són germans. Aplegats en pobles per la força de la natura, es troben per vies diverses a la recerca de la mateixa perfecció, són els mateixos pobres davant el destí, estimen amb el mateix amor la vida.

I heu's aquí el missatge:

Tots els pobles han d'unir-se en una societat general de pobles en que l'unitat humana serà la suprema síntesi harmònica de la diversitat de les nacions, realitzada en veritat i en justícia.

Lluita sens treva, doncs, contra tot el que atura la instauració d'aquest ordre.

A la nostra generació, purificada pel sofriment i esdevinguda sàvia en el dolor, és imposada la missió de salvar la vida de l'absurda follia que l'ofega.

Cal que la societat humana sia reconstruïda sobre les bases de justícia per a cada home. Gens de classes. Nosaltres no reconeixem sinó homes que tenen els mateixos drets fonamentals nascuts de les mateixes lleis de vida eterna.

Només qui treballa té dret a viure.

Estimeu el vostre proïsme com a vosaltres mateixos.

J. E., trad.»

Als qui voldrien, com el senyor Royo Villanova, desentendre's de Catalunya amb un joc de paraules sense gràcia o amb vulgaritats oratòries sense enginy retòric, els direm: Estudieu abans, que potser després podrem parlar-ne de Catalunya.

«VIDA CATALANA».—HAVANA

Havem llegit el Calendari «Vida Catalana», de l'Havana, amb un to quelcom estrident—que és el que cal.—Ens fa l'efecte que la Pastoral d'En Cisquet—ara deu dir-se Pacorrito—ha conegut a poca gent. Allò de perdre en intensitat ço que hom pot guanyar en extensió no pot ésser admès. No més per a evitar que aquesta extensió continuï sinó és per acabar esdevenint cada volta més intens o sigui més estrident i radical.

«LA NOVA CATALUNYA».—HAVANA

El nombre de «La Nova Catalunya», de l'Havana, del mes de març, porta un article molt interessant titulat: «Pancastellanisme». Parla del molt curiós tema de la possessió del Tànger—sobre'l qual un nostre amic escriurà a ESQUERRA el nombre vinent.—Altrament un optimista comentari al procés d'el Nacionalisme, signat J. Muntal. Uns comentaris molt discrets de l'actuació dels catalans d'allà en la rebuda que feren als espanyols de la companyia Guerrero-Mendoza, aquella que quan la vinguda d'En Joffre a Barcelona suspengueren—estant a Sevilla—la representació de «L'Ànima és meva», perquè son autor—deien—proclamava l'anexió de Catalunya a França. Al mar-

ge fa unes anotacions sobre la unió dels catalans de Cuba. Vagi per En Cambó i la seva al·ludida nota als catalans d'Amèrica. S'esmenta també la campanya separatista dels representants d'Espanya a Cuba contra la cultura catalana. Un article ben orientat—encar que incomplet—de l'acurat nacionalista Ll. G. Fàbrega i Amat, sobre l'actuació de Catalunya independentment de la política. Altres notes locals.

Hem creat una cultura catalana. No oblidem de crear una vida nacional catalana.

JOSEP M.ª LÓPEZ I PICÓ

MISSATGE

Ens ha sigut tramès aquest missatge que considerem interessant als nostres llegidors:

«Senyors Delegats:

Durant la vostra agradable estada a la nostra ciutat, cap i casal de la Pàtria dels nostres amors, aquest Comitè no ha volgut fer-vos ni la més petita indicació referent al plet que d'una manera persistent i progressiva sostenim els catalans amb l'Estat que injustament ens detenta les llibertats. Nomenys s'ha abstingut d'exterioritzar els sentiments de catalanitat de tot el Poble, la qual cosa ha esdevingut mantes vegades; i no pas tant, ens en havem guardat, per l'iniquitat de les condemnes que són imposades als qui aclamen Catalunya (els quals són acusats de crims subversius) com pel desig de no promoure—mentre la Ciutat us ha estat hostatge—manifestacions que haurien pogut semblar fetes a posta perquè us féssiu càrrec de la vitalitat del sentiment catalanesc. Ens ha semblat millor—i creiem no haver-nos equivocat—deixar a la vostra clara percepció el descobriment de la raó que ens assisteix en voler-nos separar de l'Espanya que, si antany fou inquisitorial, és encara avui la endarrerida, la incapaç de tot avenç, la negada de tota obra nova, la envejosa del millorament de Catalunya—provat, això darrer, prou palesament, amb l'oposició feta pel seu representant en la Societat de les Nacions a que fós celebrada la Conferència de Trànsit en aquesta Ciutat—; la impossibilitat de posar-se al costat dels Pobles que guaiten a l'esdevenidor per a fer del planeta un sojorn de pau i d'amor entre els homes.

Vosaltres ho haveu vist. No calia que us en parléssim. Mes el vostre rescent viatge a la capital estatal us haurà palesat més i més la enormitat de la distància espiritual en què es troben Catalunya i Castella, separades per veritables abims de diferències en l'actuar, en el pensar, i fins en l'ésser dels dos Pobles.

Mes, en l'instant en què aneu a deixar la nostra Pàtria, el «Comitè Pro Catalunya» s'adreça a vosaltres i, amb tot l'amor que els Catalans servem als estrangers qui ens honoren amb llur visita, i amb tota la recança amb què tenim costum d'acomiar-los, us diu, Senyors Delegats, que la petició que feu aquest Comitè a la Societat de les Nacions en sa reunió, a Ginebra, el 15 de novembre del passat any, refermada per innombrables adhesions de Catalans residents a la Pàtria i d'altres escampats arreu del món, serà presentada novament i tantes vegades com calgui per tal que el Món intervingui en l'aclariment de la injustícia que plana damunt Catalunya i sigui demostrat a l'Estat que detenta la llibertat de aquest Poble, que li és precís deixar que ell resolgui per ell mateix el problema de la seva vida que no ha d'ésser supeditada a voluntats d'inconscients, d'orgullosos o de malvats.

Volgueu, Senyors Delegats, en arribar als vostres països, explicar el què haveu

vist i comprès en aquest troç de l'Europa. Nosaltres no us fem apoteòsiques exhibicions i lloances del nostre Poble; són vosaltres mateixos qui en podeu donar el més clar testimoni.

I, si un dia, els afers mundials, els alts afers que estan encomanats a la vostra intel·ligència, o els assumptes particulars us fan tornar a la nostra Pàtria, volgueu recordar la senzillesa amb què us ha rebut Catalunya, l'afecte que us ha servat durant la vostra estada, i l'alta consideració que haveu meregut del Poble Català que se us ha mostrat tal i com és, sense gripells ni mentides, qui ni us ha amagat els seus defectes ni s'és enorgullit ponderant-vos les seves virtuts.

En bé de la llibertat dels Pobles. Senyors Delegats: El Comitè Pro Catalunya aclama totes i cada una de les Pàtries vostres. Si en aquesta hi haveu trobat l'aculliment que us mereixeu, serviu-vos cridar amb nosaltres

VISCA LA INDEPENDENCIA
DE CATALUNYA!!

Barcelona, abril de 1921 (CCVII)

Per acord del Consell

(Firmat: Pere Rus, President)

(Còpia del Document entregat el 19 abril 1921).

Grans magatzems de Fonògrats

DISCOS DE STRACCIARI—GALEFFI

:: M. BARRIENTOS — LÁZARO ::

:: :: i altres renomats artistes :: ::

Agulles especials que no malmeten els discs

Manuel Peix Vilar
BOQUERIA, 47-BARCELONA

CALÇATS

A. RASPALL

PORTAFERRISA. 13

BARCELONA

FABRICA DE TORRONS
LA SELECTA

GASPAR SOLER

únic fabricant del «TURRÓN SELECT»

BARCELONA

Joan Sucarrats

Hospital, 145

Cera, 4

Camiseria i Genres de punt

Confeccions per a senyora.

Especialitat en robes per a recent nascuts.

La casa que ven més barat de Catalunya

TALLERS GRÀFICS ARNAU GERMANS
Verdaguer i Callís, 3, 5 i 7. - Telèfon 556 S. P.

BARCELONA